

Projecte de l'Estratègia de Cures de les Illes Balears

Projecte de l'Estratègia de Cures de les Illes Balears

Coordinació

Ballesteros Barrado, Antonia. Subdirectora de Cures Assistencials. Servei de Salut de les Illes Balears.

Autoria

- Amorós Cerdà, Sylvia. Infermera tècnica de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears
- González Torrente, Susana. Infermera tècnica de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears
- Orvay Vázquez, Elena. Infermera tècnica de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears
- Prieto Valle, Juana María. Coordinadora assistencial d'Humanització i Atenció a l'Usuari (Serveis Centrals [Palma]) i col·laboradora de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears
- Rodríguez Calero, Miguel Ángel. Infermer del servei Andalus de Salut. Infermer tècnic de l'Estratègia de Cures fins a gener 2023
- Villafàfila Gomila, Carlos Javier. Infermer de l'Equip de Suport d'Atenció Domiciliària (Gerència d'Atenció Primària de Mallorca) i infermer tècnic de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears
- Viña García-Bericua, María. Directora de la Unitat de Gestió Clínica de l'Hospital General (Gerència de l'Hospital Universitari Son Espases) i col·laboradora de l'Estratègia de Cures. Servei de Salut de les Illes Balears

Revisió

- Duro Robles, Rosa Elena. Subdirectora d'Humanització, Atenció a l'Usuari i Formació. Direcció d'Assistència Sanitària. Servei de Salut de les Illes Balears
- Sastre Torrens, Maria Martina. Infermera de l'Oficina de Qualitat i Seguretat del Pacient. Servei de Salut de les Illes Balears
- Serratusell Sabater, Estefanía. Subdirectora d'Atenció a la Cronicitat, Coordinació Sociosanitària i Malalties Poc Freqüents. Direcció d'Assistència Sanitària. Servei de Salut de les Illes Balears
- Villegas Rey, Alfonso. Coordinador de Sistemes d'Informació Clínica. Servei de Salut de les Illes Balears

Edició

Servei de Salut de les Illes Balears. Maig de 2023

Com citar aquest document

Ballesteros Barrado A. [coord.]. Projecte de l'Estratègia de Cures de les Illes Balears. Palma: Servei de Salut de les Illes Balears; 2023.

Presentació

Des de l'any 2015 la Conselleria de Salut i Consum de les Illes Balears ha impulsat l'excel·lència de les cures en el Servei de Salut mitjançant un equip de professionals que es va formar per fer un diagnòstic de situació de les cures en la nostra comunitat que ens permetés crear una estratègia de cures que inclogués la perspectiva de professionals i usuaris, amb l'objectiu de garantir una atenció de qualitat i centrada en la persona. El projecte de l'Estratègia de Cures Autònoma, anomenada AmbCura, suposa un punt de partida per millorar la salut dels usuaris de la Xarxa Pública de les Illes Balears.

Considerar que una de les claus per prestar cures de qualitat als usuaris del Servei de Salut és proporcionar a les infermeres de les Illes Balears un marc teòric, filosòfic i metodològic que es basi en l'evidència científica. D'altra banda, cal reorientar i adaptar el sistema de salut per donar resposta a les necessitats i expectatives dels ciutadans, fent-los que participin en els seus processos de salut i malaltia.

AmbCura es crea incloent les propostes del mapa estratègic del Servei de Salut en coherència amb el Pla de Qualitat per al Sistema Nacional de Salut i el Pla Estratègic de la Conselleria de Salut i Consum de les Illes Balears 2016-2020, juntament amb les expectatives i necessitats d'usuaris i infermers i la percepció d'aquests sobre el clima organitzacional per a la pràctica basada en l'evidència.

Els eixos definits són els següents: salut pública i atenció primària; lideratge i desenvolupament professional; pràctica basada en l'evidència; continuïtat assistencial; atenció a la cronicitat; participació ciutadana i humanització; i seguretat i qualitat de les cures. D'aquests eixos parteixen les línies i accions futures prioritàries quant a la prestació de cures a les Illes Balears.

Els objectius i les necessitats de les infermeres i dels usuaris de la Xarxa Pública de les Illes Balears aniran colze amb colze en el marc de l'estratègia AmbCura, que esdevé un marc ideal perquè les infermeres assoleixin l'excel·lència de les cures i serveix de guia en el camí a seguir al costat dels ciutadans perquè siguin el centre del nostre sistema de salut.

Vull agrair a les infermeres i als usuaris del Servei de Salut que hagin participat en els diferents estudis que han fet possible aquesta anàlisi de la situació com a punt de partida. Estic segura que aquesta estratègia marcarà el camí a seguir els propers anys per assolir l'excel·lència en les cures.

Patricia Gómez Picard
Consellera de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears

Índex de continguts

Introducció.....	9
Estratègia de cures de les Illes Balears, AmbCura.....	12
Avaluació i indicadors de qualitat assistencial.....	19
Cronograma de treball.....	20
Diagnòstic de situació.....	21
Bibliografia.....	23

Introducció

L'Organització Mundial de la Salut (OMS), en la resolució WHA69.39 (Marc sobre serveis de salut integrats i centrats en la persona) de l'assemblea que celebrà en 2016, proposa reorganitzar els serveis de salut al voltant dels pacients, les famílies, els cuidadors i les comunitats, adaptant els serveis a les necessitats de la població. En aquest sentit, en 2017 la Conselleria de Salut i Consum del Govern de les Illes Balears, en el seu pla estratègic, considerarà com a eixos vertebradors la participació no només dels professionals sinó també dels usuaris com un valor en si mateix, tant en la gestió i organització del sistema de salut i les seves prestacions, com en els processos de salut, per garantir que s'hi incloguin les seves opinions.²

El Servei de Salut de les Illes Balears i l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableixen l'obligatorietat de garantir el dret a la prevenció i la protecció de la salut per mitjà d'un sistema públic de caràcter universal, d'acord amb l'article 43 de la Constitució espanyola, regulat per la Llei 14/1986, de 25 d'abril, general de sanitat.³

A Espanya hi ha comunitats que ja treballen en estratègies de cures autòniques: Andalusia, amb PiCuida, les Illes Canàries amb la [Resolució per la qual es posa en marxa l'estratègia canària de cures d'infermeria en l'àmbit del Servei Canari de la Salut](#)⁴ i Navarra, Catalunya, País Basc i Cantàbria, amb projectes més recents.

De manera paral·lela, en la intervenció en l'acte de clausura de la campanya Nursing Now (NN) el 20 d'octubre de 2021, la ministra de Sanitat va anunciar que «el Ministeri de Sanitat impulsarà l'elaboració d'una [Estratègia de Cures del Sistema Nacional de Salut](#) (SNS), de la mà de les comunitats i ciutats autònomes i, des de la cogovernança. Aquesta Estratègia fomentarà la feina en xarxa amb els responsables de cures de les comunitats i ciutats autònomes, les associacions, societats científiques i els ciutadans. L'objectiu d'aquesta serà caminar cap a un model d'excel·lència en les cures, que potencii la promoció de la salut i la prevenció, el seguiment i la continuïtat de les cures, l'orientació a l'autocura i la recuperació».

Antecedents

La Junta d'Andalusia va dur a terme un estudi entre usuaris (entenent, en endavant, que es fa referència a pacients i cuidadors o famílies) i professionals del sistema sanitari públic de la seva comunitat sobre les expectatives d'atenció en salut, que els va permetre reorientar l'exploració cap a expectatives específiques per a dissenyar el desenvolupament de processos assistencials per al Sistema Sanitari Públic a Andalusia.⁴

Diversos autors van elaborar un estudi qualitatiu sobre les experiències d'usuaris, així com de professionals sobre la inclusió de pacients experts en la presa de decisions. Els resultats apunten que, tot i que no tothom es vol involucrar en la seva atenció en el mateix grau, la participació de l'usuari i la del cuidador aporta informació molt valuosa i juga un paper clau per planificar l'atenció, la qual cosa contribueix a l'èxit del tractament.⁵

Les expectatives dels usuaris quant a la prestació de les seves cures no s'han de mesurar únicament pel grau de satisfacció obtingut sobre certs ítems plantejats, sinó que han d'anar més enllà, valorant els canvis reals que proposen aquests sobre l'atenció. Les expectatives s'han de prendre com a punt de partida per incrementar la qualitat de les cures i per modificar així la projecció professional de les infermeres.^{6,7}

Els pacients i els cuidadors destaquen la importància de la comunicació, coordinació i continuïtat de l'atenció; la seva participació en la planificació de l'atenció; el treball en equip integrat; l'abordatge del dolor i el manteniment de la dignitat i el respecte.⁸

No obstant això, alguns autors assenyalen que la participació i la coresponsabilitat dels ciutadans en la seva salut pot suposar un repte o desafiament. Tot i que la responsabilitat compartida situa el pacient en el centre de la cura, pot convertir-se en un punt de confrontació en involucrar el ciutadà en la pròpia seguretat, exigint-li compromís i, requerint als professionals més competències de monitoratge, apoderament i seguiment de les activitats. Per tant, la integració de l'usuari en les seves cures s'ha de fer d'una manera planificada, s'ha de definir i consensuar abans d'iniciar la participació i les infermeres l'han de fomentar. Altrament, es pot confondre l'usuari amb les expectatives de la seva participació.⁹⁻¹¹

Les infermeres són capaces d'optimitzar els recursos (nombre de consultes, hospitalitzacions, durada de l'estada hospitalària), millorar els resultats clínics (morbimortalitat, qualitat de vida, funcionalitat) i augmentar la valoració dels usuaris sobre l'atenció (satisfacció, adherència). A més, incrementen la qualitat de les cures aplicant l'evidència. Algunes d'aquestes competències són àmpliament reconegudes pels ciutadans; per exemple, el rol de gestors de casos de pacients crònics complexos o el rol d'educadors i entrenadors d'autocures. Una de les competències transversals més definitòries de les infermeres és la capacitat de pensament crític, necessari per afrontar els desafiaments d'un sistema sanitari canviant.^{6,7,12}

Per això, s'assumeix que l'estudi de la qualitat de la cura s'ha de fer tenint en compte la percepció dels usuaris, per tal de generar un canvi en la pràctica que inclogui no només els aspectes importants per a les infermeres, sinó considerar allò que els usuaris apunten com a més significatiu per a la seva cura.¹³

Phillips *et al.* assenyalen com la detecció de les experiències de pacients i cuidadors així com de professionals sobre la inclusió de pacients experts en la presa de decisions va permetre que els professionals poguessin millorar les seves intervencions com a guies i suport per a aquells pacients que es volien involucrar en la seva atenció i que això va jugar un paper clau en la planificació conjunta de l'atenció i va fer que el tractament reeixís.⁵

Segons apunten Bishop i Macdonald, és clau conèixer les experiències i les necessitats dels usuaris i dels professionals per fomentar una atenció infermera centrada en l'usuari i una cultura de seguretat. Els usuaris valoren com a fonamental i necessari establir una relació de confiança i respecte mutu amb els professionals per millorar la continuïtat de l'atenció, l'adequació dels tractaments i la presa de decisions conjunta, i d'aquesta manera involucrar-se i participar en la pròpia seguretat.⁹

La campanya Nursing Now, promoguda per l'OMS i el Consell Internacional d'Infermeres (CII) per al període 2018-2020, pretengué millorar la salut de la població potenciant les competències i activitats infermeres. L'OMS va ratificar aquest compromís l'any 2021 per fer front als reptes actuals de salut, així com a la necessitat i complexitat creixent de les cures, que es deriven en el repte de diversificar i millorar les competències professionals de les infermeres.

A Espanya, nombroses institucions impulsaren la campanya NN en 2020, designat com a «Any Mundial de les Infermeres». A les Illes Balears, aquest repte el va assumir el Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers de les Illes Balears (COIBA), la Universitat de les Illes Balears (UIB) i la Conselleria de Salut i Consum.

D'altra banda, l'Estatut d'autonomia de les Illes Balears estableix el dret a la prevenció de malalties i a la protecció de la salut per mitjà d'un sistema públic de caràcter universal.

A més, les necessitats en salut patides en el context de la crisi sanitària relacionada amb la pandèmia per SARS-CoV-2 han posat en relleu el paper transcendent de les infermeres en el sistema de salut i la necessitat de facilitar el desenvolupament de l'excel·lència professional.

La Conselleria de Salut i Consum, en el seu pla estratègic, considera com a eix vertebrador la participació no només dels professionals sinó principalment dels ciutadans, com un valor en si mateix, tant en la gestió i organització del sistema de salut i les seves prestacions com en els processos de salut.²

L'any 2015, a les Illes Balears, es van posar en marxa diverses iniciatives relacionades amb la prestació de cures de qualitat. D'entre aquestes, va destacar la represa de la Comissió de Cures, òrgan col·legiat de presa de decisions en el qual participen les direccions infermeres de totes les gerències de la Xarxa Pública d'Assistència Sanitària de les Illes Balears; en l'àmbit de les cures a persones amb problemes crònics de salut, complexos i/o avançats, es van crear noves rutes assistencials i es va crear la figura de la infermera de pràctica avançada en gestió de casos, com a eix vertebrador de la transversalitat i continuïtat assistencial. Així mateix es van potenciar les figures d'infermeres de pràctica avançada i d'infermera referent en diferents àmbits clínics. A més, es van incloure indicadors de continuïtat de cures en els contractes de gestió amb els centres assistencials. D'altra banda, les Illes Balears van ser la primera comunitat que implementà la prescripció infermera després de la publicació del Decret 954/2015 i la seva modificació en 2018, com a eina de millora de la qualitat assistencial proporcionada per les infermeres del sistema sanitari públic.

Atès l'anterior, i en coherència amb el Pla de Qualitat per al SNS, es fa necessari estructurar la feina feta i fixar unes línies d'actuació que integrin les propostes del mapa estratègic del Servei de Salut de les Illes Balears juntament amb les expectatives i necessitats d'usuaris i professionals. Per això s'estableix el desenvolupament d'una estratègia autonòmica de cures, amb l'objectiu principal de proporcionar a les infermeres de les Illes Balears un marc teòric, filosòfic i metodològic, basat en l'evidència científica, per poder prestar cures de la millor qualitat possible als usuaris del Servei de Salut de les Illes Balears. Així doncs, es tracta d'establir el model de prestació de cures per als propers anys des del consens d'experts, usuaris i professionals de tots els àmbits de l'atenció sanitària.

Aquesta Estratègia rep el nom d'AmbCura, fent referència al concepte de la cura. Per facilitar-ne la difusió en xarxes socials, emprant l'etiqueta #AmbCura, s'han creat comptes de Twitter i Facebook amb el nom @AmbCura. Paral·lelament, es treballa en un pla de comunicació en col·laboració amb la Conselleria de Salut i Consum per donar visibilitat i difondre les iniciatives i projectes vinculats a l'Estratègia.

Estratègia de cures de les Illes Balears, AmbCura

L'Estratègia de Cures de les Illes Balears (AmbCura) té com a missió millorar la salut de les persones i garantir el dret a rebre una atenció infermera de qualitat, reorientant el model de cures i el sistema sanitari perquè aquest sigui més eficaç, eficient, innovador i equitatiu. Aquesta reorientació suposa posar l'accent en l'atenció centrada en les persones ateses en els serveis d'atenció primària i comunitària, i en la *coproducció* de la salut. Això exigeix invertir en una atenció de la salut holística i integral, que inclogui accions de promoció i prevenció de processos i problemes sanitaris que afavoreixin la salut i el benestar de les poblacions.

Aquest model passa també per respectar les diferències de gènere, culturals i altres determinants socials a l'hora de concebre i dispensar els serveis de salut.¹

A finals de l'any 2019, es va convidar a participar representants de totes les institucions de la xarxa pública sanitària balear interessades en el desenvolupament d'AmbCura.

Finalment, aquest panell d'experts va quedar format per representants del Servei de Salut, la Universitat de les Illes Balears i el COIBA.

Els eixos de l'estratègia de cures sorgeixen responent a dues preguntes: «com és el sistema sanitari i la prestació de cures?» i «com hauria de ser?»

Per respondre la primera pregunta es van revisar les normatives generals, com la Llei d'ordenació de les professions sanitàries (LOPS). També se'n revisaren altres d'específiques, com la Llei de l'estatut bàsic de l'empleat públic (EBEP), i indicadors d'activitat, estructura i resultats d'institucions autonòmiques, així com informes de l'SNS i de la Comunitat Autònoma.

Per donar resposta a la segona pregunta es va dur a terme una revisió macro i una de meso:

- Macro: es van revisar els documents d'organismes internacionals com l'OMS, ONU, Nursing Now, sistema centrat en la persona 2030 i de la Registered Nurses' Association of Ontario (RNAO).
- Meso: Observatori d'Actualitat i Responsabilitat Professional (ORIAP), Col·legi Oficial d'Infermeres i Infermers Barcelona (COIB), Estratègia de Cuidados de Andalucía (PiCuida), Extremadura, mapa d'estratègies de la CAIB i el Pla de la Conselleria de Salut i Consum..

Després d'aquestes revisions fetes pels membres del panell d'experts, es va reflexionar sobre com, a qui i quan s'havia d'estructurar l'estratègia atenent les necessitats i expectatives d'infermeres i usuaris.

Després del consens, va sorgir la necessitat de basar la política sanitària en evidències i es van constituir els set eixos estratègics d'AmbCura, que s'esmenten a continuació:

- Salut pública i atenció primària
- Lideratge i desenvolupament professional
- Pràctica basada en l'evidència
- Continuitat assistencial
- Atenció a persones amb malalties cròniques
- Participació ciutadana i humanització
- Seguretat i qualitat de les cures

El 27 de juliol de 2022 es publicà la Instrucció 9/2022, de 27 de juliol, del director general del Servei de Salut de les Illes Balears, per la qual s'estableix la posada en marxa de l'Estratègia de Cures a la Xarxa Pública de Salut de les Illes Balears.¹⁴

En aquesta Instrucció s'evidencià la necessitat de desenvolupar una estratègia de cures de les Illes Balears i s'establí que per posar-la en marxa s'havia de constituir un equip tècnic liderat per la Subdirecció de Cures del Servei de Salut de les Illes Balears, encarregat de gestionar els equips de feina i amb les funcions, entre d'altres, de desenvolupar les línies estratègiques prioritàries del Servei de Salut i elaborar un diagnòstic de la situació de les cures a la Xarxa Pública de Salut de les Illes Balears, així com definir i prioritzar les línies d'acció i oportunitats de millora en diferents àrees.

L'Estratègia de Cures de les Illes Balears estarà orientada de la manera següent:

- Tindrà com a missió millorar la salut de les persones i garantir el dret a rebre una atenció infermera de qualitat, reorientant el model de cures i el sistema sanitari.
- Les infermeres de la Xarxa Pública de Salut de les Illes Balears seran referents com a agents de salut de la població.
- Els valors principals que guien aquesta Estratègia són el respecte als principis bioètics en l'atenció a les persones i el seu entorn al llarg de totes les etapes de la vida, la perspectiva de gènere i la sostenibilitat ètica.

Aquests valors es materialitzen per mitjà dels principis següents:

- Garantir el dret a la salut, a l'atenció sanitària i a la cura.
- Posicionar les persones en el centre del sistema.
- Respectar els valors de la persona, les famílies i la comunitat.
- Assegurar la qualitat de l'atenció, la qual cosa s'ha de traduir en criteris de qualitat, accessibilitat, eficiència i seguretat.
- Promoure l'autonomia i la coresponsabilitat de les persones, fomentant-ne l'empoderament en l'abordatge de la seva situació de salut.
- Ajudar i acompanyar, especialment en situacions de fragilitat i vulnerabilitat.
- Millorar i adaptar la pràctica, de manera continuada, als coneixements derivats de l'evidència científica i de l'experiència en l'atenció sanitària.

- Incorporar a la pràctica la innovació i la tecnologia de manera responsable i sostenible.
- Potenciar el paper de l'atenció primària com a eix del sistema de salut, garantint la promoció de la salut i la prevenció de la malaltia.
- Impulsar la pràctica col·laborativa per assegurar la qualitat i la continuïtat assistencial en tots els àmbits del sistema sanitari.
- Promoure el lideratge infermer en tots aquells àmbits en què aquest sigui útil per millorar l'atenció sanitària.

Programes, projectes i línies de feina

En el marc de l'Estratègia de Cures de les Illes Balears s'integren diversos programes, projectes i línies de feina, així com la participació en comitès i grups de feina d'àmbit nacional, d'entre els quals destaquen els següents:

- 1) Comissió Autònoma de Cures de la Xarxa Pública d'Atenció Sanitària de les Illes Balears
 - La Comissió Autònoma de Cures va ser creada en 2008 com a òrgan col·legiat assessor de la Direcció d'Assistència Sanitària i hi són representats tots els centres i àmbits assistencials mitjançant les gerències territorials. Té la missió de promoure l'excel·lència en les cures infermeres que s'ofereixen als ciutadans de les Illes Balears proposant i impulsant projectes que ajudin a millorar la qualitat assistencial i la continuïtat de cures garantint la pràctica clínica basada en l'evidència.
 - La Comissió està formada per les direccions infermeres de totes les gerències del Servei de Salut de les Illes Balears, juntament amb les direccions infermeres dels centres de la Xarxa Pública d'Assistència Sanitària i la Subdirecció de Cures Assistencials del Servei de Salut.
 - Es reuneix de manera ordinària cada trimestre i, de manera extraordinària, quan algun dels integrants ho demana.
- 2) Best Practice Spotlight Organizations (BPSO) – Centres compromesos amb l'excel·lència en cures. Host regional Illes Balears.
 - La Registered Nurses' Association of Ontario (RNAO) és la veu de les Infermeres Registrades d'Ontario, Canadà, amb el mandat d'advocar per la qualitat de les cures de salut i per les infermeres. Amb aquesta finalitat desenvolupa, recolza i avalua la implantació de les guies de bones pràctiques (GBP) i d'entorns laborals saludables;
 - La RNAO va designar la Unitat d'Investigació en Cures de Salut, Investén-isciii com a BPSO Host a Espanya. Així reconegué el compromís d'Investén-isciii per implantar, avaluar, difondre i sostenir/expandir les Guies de Bones Pràctiques de RNAO per mitjà dels Centres Compromesos amb l'Excel·lència en Cures / Best Practice Spotlight Organization (CCEC/BPSO®). Així mateix, RNAO confereix al BPSO Host-Espanya la capacitat de coordinar la creació i desenvolupament de BPSO host regionals a Espanya.
 - Investén-isciii, en col·laboració amb el Centre Espanyol per a les Cures de Salut Basades en l'Evidència (CECBE) (en endavant denominats conjuntament Centre Coordinador), ha exercit les funcions de BPSO Host-Espanya des de 2010, per impulsar les activitats per a la creació i suport d'una xarxa de CCEC/BPSO a Espanya.
 - El Programa de Guies de Bones Pràctiques d'RNAO es va iniciar al novembre de 1991 i, fins a dia d'avui, ha elaborat guies clíniques, guies d'entorns laborals saludables, una eina d'ajuda a la implantació en entorns clínics, un recurs de suport als educadors i nombrosos recursos

de formació i d'implantació. Les guies publicades es difonen i se'n promou l'adopció emprant un enfocament multimodal que inclou la capacitat individual i la implantació en l'àmbit organitzacional.

- El programa BPSO® es va dissenyar per promoure que s'implantassin GBP en l'àmbit organitzacional. Es va iniciar en 2003 convocant centres interessats a implantar les seves GBP per un període de tres anys, que finalitzen amb l'obtenció d'una acreditació com a BPSO®. Des de llavors es mantenen les convocatòries cada tres anys amb un procés de concurrència competitiva.
- L'objectiu de la iniciativa BPSO Host-Regional és expandir la xarxa de Centres Compromesos amb l'Excel·lència en Cures CCEC®/BPSO® Espanya per mitjà del model de Centre Coordinador Autonòmic de CCEC®/BPSO® Espanya o model BPSO Regional, amb una sèrie de condicions i requisits que garanteixen la continuïtat i sostenibilitat del model.
- A l'agost de 2018 es constitueix l'Host Regional de les Illes Balears després d'un acord entre el Servei de Salut de les Illes Balears i el Centre Coordinador pel qual ambdós adquireixen una sèrie de compromisos dirigits a la implantació i sostenibilitat del programa BPSO i la conseqüent designació de centres sanitaris compromesos amb l'excel·lència en cures. Així les institucions sanitàries del sistema de salut de les Illes Balears que vulguin optar a la convocatòria de CCEC®/BPSO® únicament ho poden fer segons els mecanismes i convocatòries que estableix l'Host- Illes Balears. Actualment, hi ha quatre centres designats com a CCEC® a les Illes Balears: l'Hospital Comarcal d'Inca, l'Hospital de Manacor, l'Àrea de Salut de Menorca i l'Hospital Universitari Son Llàtzer, als quals se sumen dos nous centres candidats (la Gerència d'Atenció Primària de Mallorca i l'Hospital Universitari Son Espases).

3) Projecte de desenvolupament de sistemes d'informació clínica

- El Consell de Govern va autoritzar en 2018 la contractació d'un servei per implantar una base de dades assistencial corporativa (BDAC), que permetés crear una història clínica integrada, interoperable, i accessible a professionals i pacients des de tots els àmbits assistencials, i el projecte d'unificació dels sistemes d'informació sanitaris a un sistema únic, per mitjà del projecte SISN2+, per implantar-lo en els hospitals de nivell 2 —Hospital de Manacor, Hospital Comarcal d'Inca, Hospital Mateu Orfila, Hospital Can Misses i Hospital de Formentera, i Hospital Son Llàtzer— i en els hospitals d'atenció intermèdia —Hospital General, Hospital Joan March i Hospital Psiquiàtric. La unificació del sistema sanitari d'informació facilita l'assistència sanitària integral, interdisciplinària, multicèntrica i centrada en l'usuari, per donar resposta a les seves necessitats i garantir la qualitat de l'atenció prestada. A més, permet també cobrir les necessitats de gestió en l'àmbit sanitari. D'aquesta manera, s'aconsegueix un model d'informació interoperable i col·laboratiu en tots els seus àmbits.
- Base de Dades Assistencial Corporativa (BDAC): El Consell de Govern va autoritzar el 2018 la contractació d'un servei per implantar una base de dades assistencial corporativa (BDAC). Amb la implantació de BDAC es pretén comptar amb una història clínica integrada, interoperable i accessible, la qual cosa beneficia els usuaris i professionals gràcies als avantatges següents:
 - Integració: la informació que forma part de la BDAC es nodreix del que es genera en els sistemes d'informació dels diferents àmbits assistencials i s'actualitza al moment. Això permet que la informació segueixi el pacient des del moment en què es genera. Si un pacient és atès en un centre hospitalari diferent al que li correspon per zona i on té la major part de la seva història clínica, la informació d'aquest nou episodi quedarà automàticament registrat en la BDAC.

- Interoperabilitat: permet que els diferents sistemes d'informació puguin compartir de manera real i estandarditzada la informació que contenen, a nivell semàntic i tècnic, tant entre ells com amb altres sistemes externs (nacionals i internacionals) ja que s'empraran estàndards internacionals per assegurar aquesta interoperabilitat i possibilitat d'intercanvi bilateral d'informació.
 - Accessibilitat: la informació disponible per a cada perfil ha d'estar disponible per a tothom implicat en el procés d'atenció, inclòs el pacient. Aquesta característica permet augmentar la seguretat clínica i la continuïtat de cures, així com la participació activa de la persona en el seu procés de salut i d'atenció. La centralització de la informació facilita la tasca de l'actual Portal del Pacient de rebre i mostrar la informació que correspongui del procés assistencial.
- L'objectiu d'aquest nou model d'informació implica un repte tant en l'àmbit tecnològic com en l'organitzatiu, ja que suposa definir un model d'atenció estàndard per a tot el Servei de Salut, per disminuir les variabilitats i les iniquitats i assegurar la qualitat màxima en tots els processos en marxa.
 - D'altra banda, el Servei de Salut de les Illes Balears va iniciar a finals de l'any 2018 el projecte d'unificació de les plataformes tecnològiques (base de dades, versió i configuració comuna) dels sistemes d'informació sanitaris dels hospitals nivell 2 (Hospital de Manacor, Hospital Comarcal d'Inca, Hospital Mateu Orfila, Hospital Can Misses, Hospital de Formentera, i Hospital Universitari Son Llàtzer) i socio-sanitaris (Hospital General, Hospital Joan March i Hospital Psiquiàtric) per mitjà del projecte SISN2+. La unificació de la versió del sistema sanitari d'informació d'aquests hospitals és un procés complex que facilita tècnicament l'assistència sanitària integral i interoperable i ajuda a donar una resposta millor a les necessitats assistencials i de gestió per a aquests hospitals. D'aquesta manera, per mitjà de la integració dels diferents sistemes d'informació clínica (Millennium, SISN2+, eSIAP, SENECA) amb la BDAC s'aconsegueix el sistema d'informació integrat, interoperable i accessible que se cercava.
 - Un altre canvi tecnològic apareix en 2022, en el context de l'Estratègia de Salut Digital del Ministeri de Sanitat i el Grup de Treball interterritorial d'Història Digital de Salut per a Atenció Primària. Amb els fons MRR es pretén començar el canvi de l'aplicació d'història clínica d'atenció primària (actual e-SIAP) per un desenvolupament que sigui tecnològicament més avançat i facilitador de l'estratègia d'interoperabilitat del Servei de Salut. La Subdirecció de Cures Assistencials ha establert un canal de comunicació i feina col·laborativa amb la Unitat de Desenvolupament de la Història Clínica Electrònica d'Atenció Primària (UDHiC-AP), el qual compta amb un equip multidisciplinari de professionals integrats en la Coordinació de Sistemes d'Informació Clínica del Servei de Salut de les Illes Balears
 - Aquests canvis tecnològics no serien útils si no duguessin associats un conjunt de canvis organitzatius. Per això, la Subdirecció de Cures Assistencials estableix la creació d'un equip de feina per desenvolupar i gestionar el registre del procés infermer en cadascuna de les aplicacions. Aquest equip de treball (DIPE: Desenvolupament i Implantació del Procés Infermer) està coordinat per infermeres de l'equip tècnic de l'Estratègia de Cures i format per infermeres de les diferents gerències. S'encarrega de la definició, consens, desenvolupament, formació i manteniment dels mòduls de cures, així com de l'estandardització de la informació relacionada amb el procés infermer en el sistema d'informació (valoració i diagnòstics infermers, plans de cures associades), de la implantació en les institucions, i de la participació en altres processos transversals interprofessionals per

donar concordança a les necessitats del procés infermer amb les d'altres professionals sanitaris i pacients en aquests processos transversals.

- Sistema d'Informació d'Atenció Primària (e-SIAP): és un sistema d'informació per a tota l'atenció primària del Servei de Salut de les Illes Balears. La Subdirecció de Cures Assistencials ha establert un canal de comunicació i feina col·laborativa amb la Unitat de Desenvolupament de la Història Clínica Electrònica d'Atenció Primària (UDHiC-AP) el qual compta amb un equip multidisciplinari de professionals integrats en la Coordinació de Sistemes d'Informació Clínica del Servei de Salut de les Illes Balears.

4) Grup Autònom Úlceres Per Pressió (GAUPP).

- El GAUPP, que nasqué en 2005, és un grup multidisciplinari assessor sobre úlceres per pressió.
- La composició del GAUPP es va definir seguint el criteri de representativitat de tots els centres del Servei de Salut, dels centres concertats i altres centres que poguessin aportar els seus coneixements com a prestadors d'assistència a pacients de risc.
- La missió del GAUPP és oferir recomanacions basades en la millor evidència científica i assessorar els gestors sanitaris, els professionals de la salut i la població de les Illes Balears en matèria de prevenció i tractament de les úlceres per pressió.
- El GAUPP organitza regularment cursos i sessions formatives, i ha editat i publicat dues guies de pràctica clínica orientades a prevenir i tractar les úlceres per pressió en el nostre entorn sanitari. La darrera versió d'aquesta guia es pot consultar en l'enllaç <https://docusalut.com/handle/20.500.13003/18225>.

5) Infermeres de pràctica avançada:

- Infermeres gestores de casos.
- Desenvolupament de diferents rols enfocats a la pràctica avançada.
- Projecte Infermera de Pràctica Avançada en Hospitalització (EPAH).

6) Infermeres referents.

- En les diferents gerències del Servei de Salut, s'han desenvolupat diferents figures anomenades *infermeres referents*, amb perfil divers i competències enfocades a resoldre problemes de salut o d'altres de l'àmbit de la gestió.
 - Les infermeres referents en hospitalització són les responsables dels usuaris ingressats en els centres hospitalaris d'aguts i atenció intermèdia. S'encarreguen de fer el seguiment i preparar l'alta dels usuaris des del moment de l'ingrés, i faciliten la continuïtat entre diferents àmbits assistencials.
 - Infermeres referents com a gestores: són figures de suport a la coordinació o supervisió, que complementen la seva activitat i la supleixen en cas d'absències o lliurances.
 - Infermeres referents en un àmbit concret de cures: infermeres que centren la seva activitat assistencial, docent i investigadora en un àmbit concret del coneixement, com per exemple en prevenir i tractar úlceres per pressió.

- 7) Desenvolupament de la recerca en cures (coordinació, facilitació i participació en el desenvolupament de grups de recerca):
- Participació en el grup de recerca Cures, Cronicitat i Evidències en Salut ([CurES](#)) de l'Institut de Recerca Sanitària de les Illes Balears (IdISBa), xarxa de referents en recerca en cures, integrada per professionals de les diferents gerències del Servei de Salut.
- 8) Prescripció infermera:
- El Reial decret 954/2015, de 23 d'octubre, així com les modificacions que estableix el Reial decret 1302/2018, de 22 d'octubre, regulen la indicació, ús i autorització de dispensació de medicaments i productes sanitaris d'ús humà per part de les infermeres. En aquesta normativa s'estableix la creació i utilització de guies i protocols per definir els medicaments, subjectes a prescripció mèdica, que les infermeres acreditades poden indicar, administrar i autoritzar mitjançant ordre de dispensació en determinades situacions, de manera protocol·litzada en el context d'un treball col·laboratiu i/o complementari amb la finalitat de proporcionar una resposta adequada a les necessitats de l'usuari. Des d'Ambcura s'ha coordinat l'elaboració d'aquestes guies.
 - Un cop elaborat el document passa al Servei de Farmàcia del Servei de Salut per implementar-lo en el sistema de Recepta Electrònica.
- 9) Continuitat assistencial i de cures.
- Des de l'any 2007, el Servei de Salut i alguns dels centres assistencials de la Xarxa Pública treballen en la continuïtat assistencial i de cures per mitjà dels informes d'alta infermera: informes emesos per la infermera responsable de cada pacient.
- 10) Participació en la Iniciativa Marc de Cures (IMACU) del SNS:
- La IMACU ha estat promoguda pel Ministeri de Sanitat. Per al seu desenvolupament, s'ha establert una col·laboració en xarxa amb les diferents comunitats autònomes.
 - Aquesta iniciativa potenciarà el desenvolupament competencial de les infermeres dins dels sistemes sanitaris sota l'empara de la cogovernança de les diferents comunitats autònomes. Aquest avanç permetrà proporcionar un model d'excel·lència en les cures ordenant i transformant el model de cures, adequant-lo a les necessitats de salut de la ciutadania, per contribuir així a l'avanç d'un sistema sanitari públic sostenible.
 - En la seva composició, l'IMACU consta de diferents grups de feina en xarxa: una estructura de referència a nivell central formada per tècnics experts en dissenys estratègics i suport administratiu, i una coordinadora científica, dependent de la Secretaria d'Estat, per al lideratge, disseny, desenvolupament i seguiment de les línies de feina que es defineixen.
 - Des d'AmbCura es participa en els grups de feina del Comitè Institucional i del grup motor.

- 11) Participació en el Centre Espanyol per a les Cures Basades en l'Evidència (CECBE), Institut de Salut Carles III (ISCIII)
- Al març de 2004 es creà el Centre Col·laborador Espanyol amb l'Institut Joanna Briggs (JBI) i l'ISCIII.
 - El Centre Col·laborador Espanyol JBI, denominat des de 2016 CECBE, és un projecte d'investigació convingut amb la Universitat d'Adelaida i liderat per l'Institut de Salut Carles III, l'objecte del qual és promocionar i donar suport a les pràctiques clíniques infermeres basades en l'evidència i desenvolupar una estratègia de foment i coordinació de la investigació infermera en l'àmbit estatal.
 - Participar en el CECBE significa el reconeixement públic de ser-ne membre col·laborador, tenir accés als recursos i a totes les publicacions del JBI, mantenir el lideratge dins de l'estratègia posada en marxa per l'ISCIII per promoure i desenvolupar la recerca en cures, en l'àmbit nacional i internacional de la salut de la població, la implantació de cures basades en l'evidència, i una utilització millor dels recursos.

Avaluació i indicadors de qualitat assistencial

S'establiran els mecanismes d'avaluació adequats a les línies de feina que es desenvolupin. Aquests mecanismes poden ser els següents:

- Indicadors assistencials inclosos en contractes de gestió.
- Indicadors de cost-eficiència vinculats a la pràctica infermera.
- Estudis de prevalença de fenòmens clínics d'impacte alt.
- Resultats de projectes de millora.
- Experiències percebudes i reportades per usuaris (Patient Reported Experience Measures o PREM, que se centren en l'experiència informada pel pacient) i professionals.
- Resultats reportats pels usuaris (Patient Reported Outcome Measures o PROM, mesures de resultat informades pel pacient o resultats en salut reportats pels pacients) i professionals.

Cronograma de treball

	Gener	Febrer	Març	Abril	Maig	Juny	Juliol	Agost	Setembre	Octubre	Novembre	Desembre
2019										Consens dels experts		
2020	Consens dels experts											
									Constitució de l'equip de treball inicial			
											Nom i logotip	
2021				NWI								
					Projecte Nexius (expectatives i necessitats de professionals i d'usuaris)							
2022	NWI											
	Planificació de les estratègies de difusió											
						Redacció i edició del document						
	Projecte Nexius (expectatives i necessitats de professionals i d'usuaris)											
2023	Redacció i edició del document											
	Difusió de l'Estratègia de Cures											
	Implementació de l'Estratègia de Cures											

Diagnòstic de situació

AmbCura integra resultats de diferents projectes per fer el diagnòstic de situació i planificar les línies d'actuació: projectes de recerca amb metodologia quantitativa i qualitativa, indicadors clínics, evidència contrastada i resultats reportats per usuaris i professionals.

Projectes de recerca

- 1) Projecte Nexius: homologació de les expectatives i necessitats d'usuaris i professionals del sistema públic de salut. Està finançat parcialment per COIBA.
 - La resolució WHA62.12 de l'Organització Mundial de la Salut proposa reorganitzar els serveis de salut al voltant dels pacients, les famílies, els cuidadors i les comunitats, adaptant els serveis a les necessitats poblacionals. La Conselleria de Salut i Consum en el seu pla estratègic considera com a eixos vertebradors la participació dels ciutadans i dels professionals com un valor en si mateixos, tant en la gestió i organització del sistema de salut i les seves prestacions com en els processos de salut.
 - En aquesta línia, el Servei de Salut de les Illes Balears resol crear l'Estratègia de Cures de les Illes Balears, amb l'objectiu de millorar la salut de les persones i garantir el dret a rebre una atenció infermera de qualitat, reorientant el model de cures i el sistema sanitari perquè aquest sigui més eficaç, eficient, innovador i equitatiu.
 - Amb l'objectiu d'explorar en les necessitats i expectatives dels infermers, usuaris i cuidadors del sistema públic de salut —especialitzat i comunitari— de les Illes Balears en relació amb els eixos estratègics en cures, s'ha dissenyat un estudi descriptiu amb perspectiva interpretativa d'anàlisi de contingut per mitjà d'entrevistes semiestructurades.
 - S'ha constituït un conveni de col·laboració amb la UIB per dur a terme el projecte.
- 2) Cultura organitzacional per a la pràctica basada en l'evidència en cures infermeres de la Xarxa Pública de Salut de les Illes Balears durant la pandèmia per SARS-CoV-2.
 - Introducció: hi ha nombrosos factors relacionats amb el context de cura i amb el clima organitzacional que produeixen un alt impacte en la presa de decisions i en el desenvolupament de la pràctica basada en evidències. Aquests aspectes influeixen en la qualitat de l'atenció sanitària i la seguretat del pacient, i es veieren profundament condicionats durant la pandèmia per la COVID-19.
 - L'objectiu d'aquest estudi és analitzar els aspectes organitzacionals que influeixen en la utilització de la pràctica clínica basada en l'evidència (PCBE) i qualitat de les cures en el Servei de Salut de les Illes Balears, emprant la versió validada en castellà de l'instrument PES-NWI.
 - Mètode: estudi observacional transversal i multicèntric que s'ha realitzat en tots els entorns de pràctica infermera de la Xarxa Pública de Salut de les Illes Balears. S'ha emprat la versió validada en el qüestionari de l'escala PES-NWI, i s'han recopilat variables de l'entorn (centre de treball, tipus d'unitat) i del professional (anys d'experiència, edat, gènere). La població d'estudi eren les infermeres de qualsevol entorn d'aquesta Xarxa de Salut amb almenys 6 mesos d'experiència en el seu centre actual de treball, amb la qual cosa s'estima una població de 4.491 professionals. Es va enviar un qüestionari per correu electrònic, que podia ser respost per mitjà d'una plataforma web. Els participants van trobar una descripció de

l'estudi en la pàgina inicial i es va sol·licitar el consentiment per participar-hi. Les dades s'han tractat de manera anonimitzada. S'han seguit els criteris de la declaració de la iniciativa CHERRIES per a la realització d'enquestes en línia. S'ha duit a terme una anàlisi descriptiva de les variables d'estudi en funció de la naturalesa, i proves d'associació entre els resultats totals i per entorns del PES-NWI i les variables relatives a l'entorn i professionals.

- Utilitat dels resultats: aquest estudi forma part del diagnòstic de situació de les cures en el sistema de salut de les Illes Balears, elaborat per l'Estratègia de Cures del Servei de Salut. Els resultats permetran detectar fortaleses i debilitats en funció d'àrees o entorns per dissenyar línies d'acció per a la millora de la qualitat de la cura. També permetrà conèixer l'impacte de la pandèmia de la COVID-19 per promoure millores en el sistema per fer front a situacions similars en el futur.

- 3) L'11 de maig de 2023 es va dur a terme una jornada de feina de l'Estratègia de Cures a la qual van assistir infermeres referents de totes les Illes Balears, representants de la Facultat d'Infermeria i Fisioteràpia de la UIB, direccions infermeres, gerents, directius del Servei de Salut i la Consellera de Sanitat i Consum.

L'equip AmbCura i col·laboradors, després d'exposar els resultats del diagnòstic de situació, van formar grups de feina per debatre i establir possibles línies futures.

En aquesta jornada es van reafirmar els eixos en què es va fonamentar inicialment el projecte de l'estratègia:

- Salut pública i atenció primària
- Lideratge i desenvolupament professional
- Pràctica basada en l'evidència
- Continuitat assistencial
- Atenció a persones amb malalties cròniques
- Participació ciutadana i humanització
- Seguretat i qualitat de les cures

Bibliografia

- 1) Organización Mundial de la Salud. Marco sobre servicios de salud integrados y centrados en la persona. Informe de la Secretaría [en línea]. Ginebra (Suïssa); 2016. apps.who.int/gb/s/s_wha69.html [consulta: 25/05/2023].
- 2) Zaldívar Laguía MI, Gómez Picard PJ, Fuster Culebras J, Frontera Borrueco M, Ramos Monserrat MJ, Pròsper Gutiérrez B, et al. Pla Estratègic 2016-2020. Palma: Conselleria de Salut de les Illes Balears; 2017. www.caib.es/sites/salut/f/257421 [consulta: 25/05/2023].
- 3) Llei orgànica 9/1994, de 24 de març, de reforma de l'Estatut d'autonomia per a les Illes Balears. Suplement núm. 16 del Butlletí Oficial de l'Estat núm. 72, de 25 de març de 1994.0 www.boe.es/boe_catalan/dias/1994/12/31/pdfs/A00030-00031.pdf [consulta: 25/05/2023].
- 4) Consejería de Salud. Estrategia de cuidados de Andalucía: nuevos retos en el cuidado de la ciudadanía. Sevilla: Servicio Andaluz de Salud; 2015. www.sspa.juntadeandalucia.es/servicioandaluzdesalud/sites/default/files/sincfiles/wsas-media-mediafile_sasdocumento/2019/estrategia_enero_2016.pdf [consulta: 25/05/2023].
- 5) Phillips RL, Short A, Kenning A, Dugdale P, Nugus P, McGowan R, et al. Achieving patient-centred care: the potential and challenge of the patient-as-professional role. *Health Expect.* 2015 Dec;18(6):2616-28. onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/hex.12234 [consulta: 25/05/2023].
- 6) Miguélez-Chamorro A, Ferrer-Arnedo C. La enfermera familiar y comunitaria: referente del paciente crónico en la comunidad. *Enferm Clin.* 2014; 24(1) :5-11. www.elsevier.es/es-revista-enfermeria-clinica-35-pdf-S1130862113001915 [consulta: 25/05/2023].
- 7) Miguélez-Chamorro A, Casado-Mora MI, Company-Sancho MC, Balboa-Blanco E, Font-Oliver MA, Román-Medina Isabel I. Enfermería de Práctica Avanzada y gestión de casos: elementos imprescindibles en el nuevo modelo de atención a la cronicidad compleja en España. *Enferm Clin.* 2019;29(2):99-106. www.elsevier.es/es-revista-enfermeria-clinica-35-pdf-S1130862118302134 [consulta: 25/05/2023].
- 8) Ingold K, Hicks F. *Using a public health approach to improve end-of-life care: results and discussion of a health needs assessment undertaken in a large city in northern England.* *BMJ Supportive & Palliative Care* 2015;5:200-202.
- 9) Bishop AC, Macdonald M. Patient Involvement in Patient Safety: A Qualitative Study of Nursing Staff and Patient Perceptions. *J Patient Saf.* 2017 Jun;13(2):82-87
- 10) Alzyood M, Jackson D, Brooke J, Aveyard H. An integrative review exploring the perceptions of patients and healthcare professionals towards patient involvement in promoting hand hygiene compliance in the hospital setting. *J Clin Nurs.* 2018 Apr;27(7-8):1329-1345. onlinelibrary.wiley.com/doi/10.1111/jocn.14305 [consulta: 25/05/2023].
- 11) Tobiano G, Marshall A, Bucknall T, Chaboyer W. Patient participation in nursing care on medical wards: An integrative review. *Int J Nurs Stud.* 2015 Jun;52(6):1107-20

- 12) Hansen T, Hatling T, Lidal E, Ruud T. Discrepancies between patients and professionals in the assessment of patient needs: a quantitative study of Norwegian mental health care. *J Adv Nurs*. 2002 Sep;39(6):554-62. onlinelibrary.wiley.com/doi/full/10.1046/j.1365-2648.2002.02324.x [consulta: 25/05/2023].
- 13) Ariza-Olarte C. Definición de los conceptos *Evento clínico* y *Situación que requieren cuidado de enfermería*. *Aquichan*. 2010;10(2):99-114. www.scielo.org.co/pdf/aqui/v10n2/v10n2a02.pdf [consulta: 25/05/2023].
- 14) Instrucció 9/2022, de 27 de juliol, del director general del Servei de Salut de les Illes Balears, per la qual s'estableix la posada en marxa de l'Estratègia de cures a la xarxa pública de salut de les Illes Balears. Palma: Servei de Salut de les Illes Balears; 2022. [www.ibsalut.es/docs/rrhh/normativa/instrucciones y circulares/ca/2022-Instrucci3_9_2022_Estrat3gia_de_Cures_.pdf](http://www.ibsalut.es/docs/rrhh/normativa/instrucciones_y_circulares/ca/2022-Instrucci3_9_2022_Estrat3gia_de_Cures_.pdf). [consulta: 25/05/2023].

G CONSELLERIA
O SALUT I CONSUM
I SERVEI SALUT
B ILLES BALEARS